

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра державного управління, документознавства та
інформаційної діяльності

06-14-141М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних робіт та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

Публічне управління у сфері житлово-комунального
господарства, будівництва та енергоефективності
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
Науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
протокол № 4
від 18 березня 2021 р.

Методичні вказівки для практичних робіт та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання / С.Є. Антонова. Рівне: НУВГП, 2021. 44 с.

Укладач: С.Є. Антонова, к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Схвалено на засіданні кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.
Протокол № 7 від «10» лютого 2021 р.

Схвалено рішенням групи забезпечення
Протокол № 2 від «19» лютого 2021 р.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л.Х., д.держ.упр., доцент, в.о. завідувача кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Керівник групи забезпечення спеціальності
д.держ.упр., доцент

Л.Х. Тихончук

© Антонова С.Є., 2021
© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

1.	Загальні положення вивчення навчальної дисципліни...	4
2.	Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни.....	6
3.	Тематика практичних робіт та самостійної роботи.....	9
4.	Практичне заняття № 1.....	9
5.	Практичне заняття № 2.....	10
6.	Практичне заняття № 3.....	11
7.	Практичне заняття № 4.....	12
8.	Практичне заняття № 5.....	13
9.	Практичне заняття № 6.....	14
10.	Практичне заняття № 7.....	14
11.	Практичне заняття № 8.....	15
12.	Практичне заняття № 9.....	16
13.	Практичне заняття № 10.....	17
14.	Практичне заняття № 11.....	18
15.	Тестова програма для самоконтролю.....	19
16.	Приклади розв'язування задач.....	31
17.	Оцінювання знань студентів.....	36
18.	Список рекомендованої літератури.....	38

1. Загальні положення вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» призначена для вивчення здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та є однією з професійно орієнтованих дисциплін, що дозволяє набутти компетентності з публічного управління в житлово-комунальній сфері.

В процесі вивчення дисципліни майбутні здобувачі вищої освіти набудуть здатність розробляти управлінські рішення для забезпечення результативної та ефективної діяльності житлово-комунальної, будівельної сфер України, для впровадження енергоощадних та енергоефективних заходів і проектів, а також розв'язувати складні проблеми управлінської діяльності в даних сферах з врахуванням різних підходів. У дисципліні «Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» висвітлюються особливості функціонування ЖКГ, будівництва та їх інституційне і інформаційне забезпечення; нормативно-правове регулювання в сфері публічного управління житлово-комунальним господарством, будівництвом та енергоефективністю; зарубіжний досвід у сфері публічного управління ЖКГ, будівництвом та енергоефективністю; тарифно-цінова політика та енергоефективність в житловому фонді.

Методика та практичні навички здійснення публічного управління в житлово-комунальній сфері, будівництва та енергоефективності є невід'ємним складником формування професійної компетентності й важливою передумовою реалізації реформ публічного управління в Україні. Дисципліна передбачає комплексне навчання методичних та організаційних питань здійснення публічного управління у сфері ЖКГ. Будівництва та енергоефективності на основі компетентного підходу. Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності – дисципліна, яка формує компетентності та навички для ознайомлення із особливостями публічного управління галузями житлово-комунального сектору, державної політики енергоефективності

та енергозбереження в житловому фонді, необхідних для прийняття ефективних управлінських рішень в цій сфері.

Метою дисципліни «Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» – є формування у студентів системи базових знань щодо особливостей публічного управління житлово-комунальним господарством, будівництвом та енергоефективністю в сучасних умовах його реформування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні й практичні аспекти публічного управління в сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності: специфіка функціонування, особливості розвитку підгалузей, особливості ціноутворення, вплив та роль органів публічного управління на впровадження енергоощадних заходів, а також найуспішніші зарубіжні практики в сфері управління ЖКГ, будівництва та енергоефективності.

Після вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

отримати компетентності:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями в сфері публічного управління ЖКГ, будівництвом та енергоефективністю;
- здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;
- здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати;
- здатність розробляти та реалізовувати заходи щодо впровадження оптимальних форм і методів діяльності органів публічного адміністрування, враховуючи механізми розвитку громадянського суспільства;
- здатність досліджувати та розв'язувати складні проблеми управлінської діяльності в житлово-комунальній сфері, будівництві та реалізації енергоефективних заходів, використовувати та впроваджувати нові підходи до публічного управління з метою підвищення його ефективності в сфері публічного управління ЖКГ, будівництвом.

мати результати навчання:

- знати структуру та особливості функціонування сфери

публічного управління ЖКГ, будівництвом та енергоефективністю;

- знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування, зокрема житлово-комунальному господарстві, будівництві та енергоефективності;

- знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування ЖКГ, будівництва та енергоефективності;

- уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

2. Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни

Самостійна робота здобувача є одним із важливих засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи при вивченні дисципліни «Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» визначається навчальною програмою дисципліни, завданнями та вказівками викладача, даними методичними вказівками. Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача. Питання, що виникають у здобувачів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно графіку, затвердженого кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Самостійна робота здобувачів під час вивчення навчальної дисципліни «Публічне управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» включає такі форми:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем і питань, які передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед контрольними заходами;
- підготовка наукової статті, есе, презентацій за програмою дисципліни;
- підготовка доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах, тощо.

Всі завдання самостійної роботи здобувачів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку здобувачем у процесі вивчення навчальної дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

Після виконання обов'язкових та вибіркових завдань у встановлені терміни студент звітує викладачеві, а набрані ним бали враховуються як кількість балів за поточну успішність в навчальній роботі.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями (у відсотках від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- а) 100 % - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень;
- а) 80 % - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- а) 60 % - завдання виконане повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- б) 40 % - завдання виконане частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- б) 0 % - завдання не виконане.

В процесі вивчення здобувачами дисципліни «Публічне

управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності» передбачено наступні види роботи викладачів зі здобувачами:

- індивідуальні консультації за графіком, затвердженим кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності;

- перевірка виконання індивідуальних завдань поточного контролю та модульних контрольних робіт;

- індивідуальні заняття зі здобувачами з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розвитку індивідуальних здібностей, результатом яких може бути підготовка наукових доповідей, статей.

Контроль самостійної роботи здобувачів здійснюється на практичних та індивідуальних заняттях у формі поточного контролю, модульних контрольних робіт та перевірки якості виконання домашніх завдань. У табл. 1 наведено завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 1

Перелік питань для підготовки есе, презентації

№ з/п	Назва теми
1	2
1	Оцінка інституційно-організаційних бар'єрів реформи енергоефективності
2	Оцінка економічних бар'єрів реформи енергоефективності
3	Оцінка фінансових бар'єрів реформи енергоефективності
4	Оцінка діяльності міжнародних донорів проектів та фінансових організацій
5	Оцінка впливу центральних органів влади в сфері енергоефективності
6	Необхідність та доцільність діяльності енергетичних агенств в Україні
7	Залежність рівня цін від якості житлово-комунальної послуги
8	Оцінка ефективності реалізації державних програм підтримки житлового будівництва
9	Оцінка форм управління житловим фондом

1	2
10	Оцінка впровадження енергоощадних проєктів в Україні
11	Оцінка чинників, які мотивують споживачів до енергозбереження
12	Оцінка достатності українського законодавства
13	Оцінка пріоритетних заходів реформ в сфері енергоефективності
14	Чи виконує чинна тарифна політика стимулюючу функцію щодо впровадження енергоефективних заходів
15	Оцінка міжнародного досвіду в сфері енергоефективності, який доцільно запровадити в Україні
16	Чи достатньо компетенції місцевих органів влади для реалізації енергоефективних заходів
17	Оцінка чинників, які перешкоджають впровадженню енергоменеджменту на рівні територіальної громади
18	Оцінка стану галузей житлово-комунальної та будівельної сфер

3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1

Організаційно-правові основи розвитку публічного управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності

Практичне заняття № 1

Тема: Житлово-комунальне господарство як об'єкт публічного управління.

Мета: Ознайомити здобувачів із змістом, функціями, завданнями та принципами розвитку ЖКГ. Вивчити систему ЖКГ, модель його публічного управління та проблеми реформування.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Сутність, функції, завдання та особливості функціонування ЖКГ.
2. Модель публічного управління ЖКГ.

3. Організаційно-економічні проблеми та тенденції розвитку галузі.

4. Принципи та проблеми реформування системи управління ЖКГ.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Назвіть особливості організації фінансових відносин в ЖКГ.
2. Як класифікують особливості ЖКГ ?
3. Назвіть причини, які спричинили існуючий стан в ЖКГ.
4. Економічний механізм функціонування ЖКГ.
5. Соціальні принципи реформування ЖКГ.

Рекомендована література: 1,2,3,5,6,7,8,16,26,28,39.

Практичне заняття № 2

Тема: Інституційне забезпечення публічного управління у сфері ЖКГ, будівництва та енергоефективності.

Мета: Вивчити особливості діяльності суб'єктів публічного управління в сфері ЖКГ, будівництва та енергоефективності. Ознайомити здобувачів із основними завданнями та специфікою функціонування органів державної влади, що здійснюють управління і регулювання житлово-комунальним, будівельним секторами, а також енергоефективністю.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Суб'єкти публічного управління в сфері ЖКГ, будівництва та енергоефективності.
2. Міністерство розвитку громад та територій.
3. Міністерство енергетики України.
4. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України.
5. Державна інспекція архітектури та містобудування.
6. Державна інспекція енергетичного нагляду України.
7. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Характеристика діяльності органів місцевого самоврядування в розвитку ЖКГ, будівництва та енергозбереження.
2. Вирішення проблем ЖКГ, будівництва та енергоощадності в територіальних громадах.
3. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування в розвитку житлово-комунальної, будівельної сфери.
4. Співпраця місцевих органів влади із ОСББ у вирішенні проблем енергозбереження житлового фонду.

Рекомендована література: 1,2,3,4,5,6,16,26,28,39.

Практичне заняття № 3

Тема: Нормативно-правове забезпечення публічного управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності.

Мета: Вивчити об'єкти та суб'єкти правовідносин в сфері ЖКГ, особливості формування правового поля, що регулює розвиток галузей житлово-комунального комплексу, будівництва та енергоощадної політики в Україні та Європі.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Формування та розвиток законодавства в сфері житлово-комунального господарства.
2. Об'єкти та суб'єкти відносин у ЖКГ.
3. Законодавчо-правові акти, що регулюють відносини у житловій сфері.
4. Нормативно-правове регулювання функціонування комунального сектору.
5. Нормативно-правове регулювання в сфері будівництва.
6. Нормативно-правове регулювання енергоефективності в Україні.
7. Європейське законодавство з енергоефективності.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Нормативно-правові акти, що регулюють питання взаємовідносин органів державної влади та місцевого саоврядування щодо підтримки впровадження енергоефективних заходів.
2. Імплементация європейського законодавства до українського правового простору.
3. Історичні етапи розвитку нормативно-правового забезпечення в сфері ЖКГ, будівництва та енергоефективності.
4. Правові засади створення і діяльності ОСББ.
5. Правові засади створення і діяльності енергосервісних компаній в Україні та за кордоном.

Рекомендована література: 1,2,4,5.

Практичне заняття № 4

Тема: Зарубіжний досвід у сфері публічного управління ЖКГ, будівництвом та енергоефективністю.

Мета: Вивчити зарубіжний досвід в сфері публічного управління житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності, зокрема США та країн Західної Європи та можливість його імплементации в український законодавчий простір.

Норма часу (за навчальною програмою): 4 год.

Питання для обговорення:

1. Моделі управління сектором житлово-комунального господарства: світовий досвід.
2. Досвід країн США та Західної Європи щодо реформування ЖКГ.
3. Зарубіжний досвід впровадження системи енергоменеджменту.
4. Зарубіжний досвід управління в капітальному будівництві.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Досвід впровадження енергетичних проектів.

2. Зарубіжний досвід функціонування енергосервісних компаній.
3. Досвід зарубіжних країн щодо реалізації державних та муніципальних програм підтримки житлового будівництва.
4. Досвід європейських країн щодо реформування комунального сектору.

Рекомендована література: 1,2,4,5,30,32,33.

Практичне заняття 5

Тема: Інформаційне забезпечення розвитку житлово-комунального господарства.

Мета: Ознайомити здобувачів із інформаційними технологіями, які використовуються в системі ЖКГ та особливостями впровадження електронного урядування в цій сфері.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Методичне, організаційне та інформаційне забезпечення розвитку ЖКГ.
2. Інформаційні технології в системі ЖКГ.
3. Функціонування ЖКГ на засадах електронного урядування.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Впровадження інформаційних технологій в сфері будівництва.
2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в енергетичній сфері.
3. зарубіжний досвід залучення інформаційних технологій в житлово-комунальну, будівельну сферу.
4. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів влади в ЖКГ, будівництві та енергоефективності.
5. Використання хмарних технологій в ЖКГ.

Рекомендована література: 2,3,4,24,35,36.

Змістовий модуль 2.

Особливості публічного управління у сфері житлово-комунального господарства, будівництва та енергоефективності

Практичне заняття № 6

Тема: Житлова політика.

Мета: Вивчити основні аспекти, пов'язані із особливостями функціонування житлового господарства. Ознайомити здобувачів із формами управління житловим фондом та алгоритмом створення, діяльності об'єднань співвласників багатоквартирних будинків. Вивчити специфіку та механізм надання послуг в житлово-комунальній сфері, спрямованих на життєзабезпечення населення та розвитку територій.

Норма часу (за навчальною програмою): 4 год.

Питання для обговорення:

1. Форми управління житловим фондом.
2. Порядок створення, діяльності та організації відносин ОСББ з органами державної влади.
3. Житлово-комунальні послуги: сутність, види, характеристика.
4. Стан та проблеми розвитку житлового господарства.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Житлова економіка України.
2. Досвід діяльності фінансових житлових компаній.
3. Державна молодіжна житлова політика.
4. Іпотечне житлове середовище в Україні та за кордоном.
5. Конкуренція у сфері житлового господарства.

Рекомендована література: 1,2,3, 5,6,7,8,23,25,29.

Практичне заняття 7

Тема: Публічне управління комунальним сектором.

Мета: Вивчити особливості функціонування галузей комунального сектору, обслуговування та експлуатації мереж та споруд. Ознайомитися із різними формами залучення позабюджетних коштів у комунальну сферу, зокрема концесії.

Вивчити основні аспекти державно-приватного партнерства в комунальному господарстві та успішні практики його реалізації в Україні.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Стан та розвиток галузей комунального господарства.
2. Обслуговування та експлуатація внутрішньобудинкових мереж.
3. Концесія та оренда об'єктів комунальної теплоенергетики, водопостачання та водовідведення: сутність та механізми передачі.
4. Розвиток державно-приватного партнерства у комунальному господарстві.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Особливості функціонування та конкурентне середовище в шляховому господарстві.
2. Демоніполізація сфери водопостачання та водовідведення.
3. Особливості функціонування та конкурентне середовище в енергетики.

Рекомендована література:

1,2,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,22,39.

Практичне заняття 8

Тема: Публічне управління в будівництві.

Мета: Вивчити особливості розвитку та функціонування будівельної галузі. Ознайомитися із аспектами державного архітектурно-будівельного контролю, нагляду, а також концепцією публічного управління містобудуванням. Розглянути Генеральну схему планування території країни та просторове планування рМар.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Розвиток будівельної галузі: стан, проблеми.
2. Державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд.

3. Житлове будівництво: особливості, програми державної підтримки.

4. Концепція публічного управління містобудуванням.

5. Відкрите просторове планування (pMap).

6. Генеральна схема планування території України.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Децентралізація державного управління в сфері будівництва.

2. Ціноутворення у будівництві.

3. Аналіз чинників, що зумовлюють проблеми в сфері публічного управління будівництвом.

4. Взаємодія органів влади, громадян та бізнесу в будівельній сфері.

5. Землевідведення та землекористування в будівництві.

6. Відповідальність органів місцевого самоврядування у сфері містобудування.

7. Участь громади у містобудівній діяльності.

Рекомендована література: 4,27,34.

Практичне заняття 9

Тема: Тарифно-цінова політика в житлово-комунального сфері.

Мета: Ознайомити студентів із тарифною політикою в сфері ЖКГ України та зарубіжних країн, а також роллю органів державної влади та місцевого самоврядування в ціноутворенні на житлово-комунальні послуги. Вивчити граничні показники та соціальні нормативи в даній сфері.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Компетенція органів державної влади та місцевого самоврядування у формуванні тарифно-цінової політики ЖКГ.

2. Особливості ціноутворення на житлово-комунальні послуги, природний газ та електроенергію.

3. Принципи та порядок утворення (затвердження) тарифів на ЖКП та енергоносії.

4. Граничні показники та соціальні стандарти (норми/нормативи) у сфері житлово-комунального обслуговування.

5. Житлові субсидії та пільги.

6. Тарифи на ЖКП в різних країнах світу.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Державна політика в сфері ціноутворення на послуги ЖКГ.
2. Досвід європейських країн щодо реалізації тарифної політики в ЖКГ.
3. Основні підходи до формування тарифів на житлово-комунальні послуги.

Рекомендована література: 1,2,3, 5,7,8,9,10,38.

Практичне заняття 10

Тема: Публічне управління в сфері енергоефективності та енергозбереження.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями публічного управління у сфері енергоощадності та бар'єрами реформування енергоефективності.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Енергоефективність на місцевому рівні.
2. Бар'єри реформи енергоефективності в Україні: законодавчі, організаційно-інституційні, фінансові, регуляторні, технічні, інформаційні.
3. Вплив центральних органів влади в сфері енергоефективності.
4. Діяльність Фонду енергоефективності.
5. Роль муніципальних і регіональних енергетичних агентств: завдання, обов'язки, повноваження, сфера діяльності.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Енергоаудит в сфері ЖКГ.

2. Реалізації програми «Енергодім».
3. Порядок взаємодії ОСББ, Фонду енергоефективності та фінустанов.
4. Реалізація проектів з енергомодернізації.

Рекомендована література: 2,3,4,10,12,22,25.

Практичне заняття 11

Тема: Енергоефективність в житловому фонді.

Мета: Ознайомити здобувачів із заходами з енергозбереження в житловому фонді, фінансовими аспектами термомодернізації, проектами її підтримки, діяльністю енергосервісних компаній в Україні.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Енергоефективність житлового будинку.
2. Заходи з енергозбереження та енергоефективності в житловому фонді.
3. Фінансові аспекти термомодернізації багатоквартирного будинку ОСББ.
4. Державна підтримка впровадження енергоощадних заходів ОСББ, ЖБК та населенням.
5. Досвід діяльності енергосервісних компаній в Україні та Європі.
6. Розробка енергоефективних проектів: етапи, особливості, фінансові аспекти.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Комплексна термореновація.
2. Участь ОСББ в програмах нергоаудиту.
3. Енергетичне споживання та потенціал енергоефективності.
4. Стан ринку енергосервісу.
5. Бар'єри розвитку енергосервісу.

Рекомендована література: 2,3,31.

4. ТЕСТОВА ПРОГРАМА ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. *Житлово-комунальне господарство як галузь соціально-економічного розвитку країни – це:?*

А) система суспільних відносин, що історично склалася в межах регіонів держави і є сукупністю взаємопов'язаних ланок і зв'язків, які забезпечують її стійкість як на макро-, так і на мікрорівні, тобто забезпечують цілісність цього регіону;

Б) вивчення відносин людей у різних сферах їх діяльності на території певного регіону з врахуванням конкретного соціально-економічного та політичного устрою країни;

В) комплекс підприємств і організацій, що забезпечують комунально-побутові потреби населення, зокрема, в галузі обслуговування житлового фонду – частини основних невиробничих фондів, до складу якої входять будинки й приміщення, використовувані як житло;

Г) процес визначення змісту і характеру соціально-економічних відносин в регіоні, обґрунтування та впровадження оптимальних напрямів розвитку соціально-економічних процесів.

2. *В чому полягає функціональне призначення житлово-комунального господарства як підгалузі комунального господарства міста?*

А) обслуговування житлового фонду міста, надання різноманітних комунальних послуг та виконання робіт безпосередньо в житлових будинках та на житлових масивах, здійснення ремонтно-будівельних, спеціалізованих та вантажно-налогоджувальних робіт в житловому та нежитловому фонді міста, незалежна експлуатація нежилых будинків, утримання маневреного житлового фонду, проведення єдиної технічної політики в житловому господарстві з питань теплофікації, диспетчеризації, модернізації, оснащення їх інженерним обладнанням;

Б) досягнення оптимального співвідношення між темпами житлового будівництва та рівнем забезпеченості будинків комунальними послугами;

В) вивчення відносин людей у різних сферах їх діяльності на території певного регіону з врахуванням конкретного соціально-економічного та політичного устрою країни;

Г) в багатогалузевому комплексі.

3. *Завданнями розвитку житлово-комунального господарства міст є?*

А) обслуговування житлового фонду міста, надання різноманітних комунальних послуг та виконання робіт безпосередньо в житлових будинках та на житлових масивах, здійснення ремонтно-будівельних, спеціалізованих та вантажно-налогоджувальних робіт в житловому та нежитловому фонді міста, незалежна експлуатація нежилых будинків, утримання маневреного житлового фонду, проведення єдиної технічної політики в житловому господарстві з питань теплофікації, диспетчеризації, модернізації, оснащення їх інженерним обладнанням;

Б) досягнення оптимального співвідношення між темпами житлового будівництва та рівнем забезпеченості будинків комунальними послугами;

В) моделювання регіональних соціально-економічних процесів на основі використання економіко-математичних методів є необхідною умовою для прийняття обґрунтованих рішень в процесі управління;

Г) жодної правильної відповіді.

4. *В чому специфічність житлово-комунального господарства?*

А) в особливостях його розвитку;

Б) у досягненні оптимального співвідношення між темпами житлового будівництва та рівнем забезпеченості будинків комунальними послугами;

В) багатогалузевий характер;

Г) всі правильні відповіді.

5. *Особливостями розвитку житлово-комунального господарства є?*

А) використання економічної, статистичної інформації за попередні періоди для вивчення стану зміни показників, виявлення закономірностей в процесах розвитку окремих явищ та процесів у суспільстві, для аналізу впливу окремих факторів на ці процеси;

Б) вивчення відносин людей у різних сферах їх діяльності на території певного регіону з врахуванням конкретного соціально-економічного та політичного устрою країни;

В) послуги ЖКГ надаються за місцями проживання та за місцями роботи й відпочинку людей, вони спрямовані на задоволення першочергових потреб населення і життєво необхідні людям;

Г) всі правильні відповіді.

6. Як поділяють особливості розвитку ЖКГ?

А) кон'юнктурні, інтегровані;

Б) фінансові, матеріальні;

В) економічні, організаційні;

Г) ринкові, технологічні.

7. Назвіть напрямки вирішення житлової проблеми в Німеччині?

А) партнерство, самоокупність та організаційна гнучкість, які впливають з двох юридичних конструкцій;

Б) зміна взаємовідносин з населенням, технічні рішення;

В) ефективне управління, поширення інформації та зв'язок із ЗМІ;

Г) "право на заселення", грошові виплати.

8. Що визначають органи місцевого самоврядування?

А) вимоги до якості житла, будівельних конструкцій, спрощення чи ускладнення процедур отримання дозволів на виконання будівельних робіт;

Б) методики визначення нормативів споживання житлово-комунальних послуг, витрат і втрат ресурсів, що використовуються у житлово-комунальному господарстві, вартості утримання та технічного обслуговування об'єктів житлово-комунального господарства;

В) основні засади місцевої політики щодо розвитку житлово-комунального господарства, розподіл коштів місцевого бюджету, спрямування грошових потоків, які надходять з державного бюджету у вигляді субвенцій та трансфертів, акумулюють кошти інвесторів та координують їх діяльність;

Г) всі правильні відповіді.

9. Який орган державної влади впливає на ЖКГ через систему регулювання цін і тарифів на енергоносії?

А) Міністерство економіки;

Б) Держжитлокомунгосп;

В) Міністерство енергетики;

Г) Національна комісія регулювання електроенергетики.

10. Назвіть державні органи в сфері ЖКГ:

А) КМУ, Міністерство з питань ЖКГ;

Б) місцеві ради;

В) Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків;

Г) всі правильні відповіді.

11. Які завдання виконують обласні та районні державні адміністрації у сфері ЖКГ?

А) організовують розробку та проведення експертизи містобудівної документації населених пунктів відповідно до державних норм і стандартів, забезпечують організацію обслуговування населення підприємствами, установами та організаціями житлово-комунального господарства;

Б) управління об'єктами житлово-комунального господарства, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню, облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; розподіл та надання відповідно до законодавства житла, що належить до комунальної власності; вирішення питань щодо використання нежилых приміщень, будинків і споруд, що належать до комунальної власності;

В) забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, а також населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення питань водопостачання, відведення та очищення стічних вод; здійснення контролю за якістю питної води, вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів;

Г) здійснення заходів щодо розширення та вдосконалення мережі підприємств ЖКГ, здійснення відповідно до законодавства контролю за належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства усіх форм власності; прийняття рішень про скасування даного ними дозволу на експлуатацію об'єктів у разі порушення екологічних, санітарних правил, інших вимог законодавства.

12. Які із перерахованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері ЖКГ відносяться до власних?

А) здійснення заходів щодо розширення та вдосконалення мережі підприємств ЖКГ;

Б) встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери ЖКГ незалежно від форм власності;

В) управління об'єктами житлово-комунального господарства, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню;

Г) всі правильні відповіді.

13. Назвіть основні функції органів місцевого самоврядування як власника житлового фонду:

А) продовження розмежування форм власності у житловому фонді, стимулювання його приватизації, формування інституту власника житла, створення об'єднань співвласників будинків та квартир у багатоквартирних будинках, неприбуткових організацій для управління та утримання будинків, їх ремонтів та експлуатації, реорганізація та роздержавлення житлово-експлуатаційних організацій, перетворення їх на рівноправних партнерів на ринку послуг;

Б) дотримання нормативно-технічних вимог з утримання та використання житла і об'єктів комунальної інфраструктури, забезпечення необхідного фінансування для утримання належної їм нерухомості, укладення договорів соціального найму, найму або оренди житлових та не житлових приміщень у комунальному житловому фонді;

В) підтримання в належному стані нерухомості, прийнятої в управління від власника, забезпечення якості послуг відповідно до вимог, встановлених державними стандартами, визначення підрядників для виконання робіт з надання житлово-комунальних послуг та укладання угод з ними;

Г) всі правильні відповіді.

14. *Що є основою для реформування житлового законодавства?*

- А) Житловий кодекс;
- Б) Закон України «Про житлово-комунальні послуги»;
- В) Конституція України;
- Г) Закон України «Про приватизацію державного житлового фонду».

15. *Назвіть об'єкти права власності на житло?*

- А) фізичні особи, юридичні особи, держава, в т.ч. трудові колективи підприємств, установ, організацій, колективи орендарів, кооперативи, акціонерні товариства та інші організації;
- Б) житлові кімнати, належні до них допоміжні приміщення, квартири та житлові будинки;
- В) житловий фонд соціального призначення;
- Г) всі правильні відповіді.

16. *Яким законодавчим актом регулюються фінансові відносини при будівництві нового житла?*

- А) Законом України “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю”;
- Б) Законом України “Про Загальнодержавну програму реформування та розвитку ЖКГ на 2004-2010 роки”;
- В) Законом України “Про житлово-комунальні послуги”;
- Г) всі правильні відповіді.

17. *Який законодавчий акт є основним програмним документом рамкового типу у сфері ЖКГ і визначає засади побудови нової моделі економічних відносин в галузі?*

- А) Конституція України;
- Б) Закон України “Про Загальнодержавну програму реформування та розвитку ЖКГ на 2004-2010 роки”;
- В) Закон України “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю”;
- Г) Закон України “Про житлово-комунальні послуги”.

18. *Назвіть основні завдання Програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства?*

- А) управління житловими будинками і безпосереднє їх обслуговування здійснюється майже винятково приватним бізнесом;
- Б) спрямування житлово-комунальної галузі на підвищення ефективності і надійності її функціонування та сталий розвиток для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах, у відповідності із визначеними нормативами й національними стандартами;
- В) сприяння у забезпеченні житлом певних, визначених законодавством категорій громадян, які потребують допомоги з боку держави для вирішення житлових проблем;
- Г) жодної правильної відповіді.

19. Назвіть основні завдання першого етапу реформування ЖКГ?

- А) сприяння у забезпеченні житлом певних, визначених законодавством категорій громадян, які потребують допомоги з боку держави для вирішення житлових проблем;
- Б) комплексна модернізація та технічне переоснащення підприємств житлово-комунального господарства, перехід на повне відшкодування споживачами економічно обґрунтованої вартості житлово-комунальних послуг, зменшуватимуться диспропорції щодо рівня і якості житлово-комунальних послуг у населених пунктах;
- В) створення необхідної нормативно-правової бази, реформування системи управління галуззю, стабілізація фінансово-економічного стану підприємств житлово-комунального комплексу, накопичення інвестиційних ресурсів;
- Г) всі правильні відповіді.

20. Житлове середовище –це:

- А) сукупність матеріальних і нематеріальних складових, що об'єднують житловий фонд і систему управління ним у єдиний неподільний комплекс;
- Б) система відкритих і закритих просторів з явно вираженими інтегрованими процесами, зумовленими природно-кліматичними умовами, національно-побутовими традиціями і соціально-демографічними факторами;

В) сукупність усіх видів та категорій житла (житлових будинків, квартир, інших приміщень, які призначені та придатні для проживання в них);

Г) жодної правильної відповіді.

21.Що входить до житлового фонду?

А) сукупність матеріальних і нематеріальних складових, що об'єднують житловий фонд і систему управління ним у єдиний неподільний комплекс;

Б) систему відкритих і закритих просторів з явно вираженими інтегрованими процесами, зумовленими природно-кліматичними умовами, національно-побутовими традиціями і соціально-демографічними факторами;

В) сукупність усіх видів та категорій житла (житлових будинків, квартир, інших приміщень, які призначені та придатні для проживання в них);

Г) жодної правильної відповіді.

22.Що є основним критерієм організації усіх видів житла ?

А) впорядкованість житлового середовища;

Б) благоустрій житлового середовища;

В) комфортність житлового середовища;

Г) всі правильні відповіді.

23.Які види комфортності житлового середовища Ви знаєте?

А) екологічний, функціональний, естетичний комфорт;

Б)соціальний, вологісний, температурний комфорт;

В) композиційний, архітектурний, ринковий комфорт;

Г) жодної правильної відповіді.

24. Яких принципів необхідно чітко дотримуватись Україні для успіху політики енергоефективності?

А) принципу «самореалізації» потенціалу енергозбереження, принципу повної вартості енергоресурсів у споживчій ціні, принцип неспотвореності розрахунків між продавцями (постачальниками) та покупцями (споживачами) енергоресурсів;

Б) принципу комплексності, прозорості, домінантності;

В) принципу взаємоузгодженості, самореалізації, оптимізму;

Г) всі правильні відповіді.

25. На який орган влади покладені функції щодо методичного, організаційного та інформаційного забезпечення функціонування ЖКГ?

- А) Верховна Рада України;
- Б) Міністерство будівництва, архітектури та ЖКГ;
- В) всі правильні відповіді;
- Г) жодної правильної відповіді.

26. *Що є першоджерелом інформації?*

- А) статистичні показники;
- Б) звітність підприємств;
- В) звітність організацій та установ;
- Г) всі правильні відповіді.

27. *Назвіть мету економіки житлово-комунального господарства:*

- А) якісне обслуговування замовників і населення, регулювання утримання об'єктів житлово-комунальної інфраструктури, надання відповідних послуг на основі інноваційного розвитку системи, застосування регуляторних важелів демонополізації суб'єктів житлово-комунальної сфери;
- Б) сприяє утворенню державних і місцевих фондів фінансових ресурсів на оплату пільг, субсидій, компенсацій і втрат у житлово-комунальному господарстві;
- В) забезпечує безаварійну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, проживання, працю і відпочинок громадян у межах існуючого правового поля;
- Г) встановлення поміркованих правил гри з боку держави щодо економічних умов експлуатації та утримання житлово-комунального фонду, відповідної тарифно-цінової політики за надані житлово-комунальні послуги.

28. *В чому суть виробничої функції економіки ЖКГ?*

- А) встановлення поміркованих правил гри з боку держави щодо економічних умов експлуатації та утримання житлово-комунального фонду, відповідної тарифно-цінової політики за надані житлово-комунальні послуги;
- Б) забезпечує безаварійну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, проживання, працю і відпочинок громадян у межах існуючого правового поля;
- В) сприяє утворенню державних і місцевих фондів фінансових ресурсів на оплату пільг, субсидій, компенсацій і втрат у житлово-комунальному господарстві;

Г) забезпечує безперебійну роботу виробництва, сприяє обслуговуванню комунальної галузевої інфраструктури.

29. В чому суть соціальної функції економіки ЖКГ?

А) встановлення поміркованих правил гри з боку держави щодо економічних умов експлуатації та утримання житлово-комунального фонду, відповідної тарифно-цінової політики за надані житлово-комунальні послуги;

Б) забезпечує безаварійну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, проживання, працю і відпочинок громадян у межах існуючого правового поля;

В) сприяє утворенню державних і місцевих фондів фінансових ресурсів на оплату пільг, субсидій, компенсацій і втрат у житлово-комунальному господарстві;

Г) забезпечує безперебійну роботу виробництва, сприяє обслуговуванню комунальної галузевої інфраструктури.

30. В чому суть екологічної функції економіки ЖКГ?

А) встановлення поміркованих правил гри з боку держави щодо економічних умов експлуатації та утримання житлово-комунального фонду, відповідної тарифно-цінової політики за надані житлово-комунальні послуги;

Б) забезпечує безаварійну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, проживання, працю і відпочинок громадян у межах існуючого правового поля;

В) сприяє утворенню державних і місцевих фондів фінансових ресурсів на оплату пільг, субсидій, компенсацій і втрат у житлово-комунальному господарстві;

Г) забезпечує безперебійну роботу виробництва, сприяє обслуговуванню комунальної галузевої інфраструктури.

31. Назвіть передумови, що сприяють залученню позабюджетних джерел фінансування:

А) банки володіють певним надлишком вільних фінансових ресурсів, оскільки кількість клієнтів у них не зменшується, а навпаки зростає, банки шукають нові об'єкти для інвестицій, оскільки в сучасних умовах відбувається уповільнення активності фінансового ринку та зниження переваг від операцій з валютою, комунальні підприємства міста являються природними монополіями і мають гарантовані ринки збуту послуг та продукції, що ними надаються;

Б) скорочення фінансування із поточного місцевого бюджету крупних інвестиційних проектів на підприємствах ЖКГ по їх модернізації і реконструкції, створення конкурентного середовища в управлінні муніципальними підприємствами ЖКГ, стимулювання притоку приватних інвестицій у місто та регіон;

В) включення до тарифів на комунальні послуги необґрунтованих витрат, пов'язаних з монопольним становищем організацій житлово-комунального господарства, зниження якості послуг, зумовлених нормативами та договорами на технічне обслуговування і надання послуг, не виправдано високого рівня тарифів за понаднормативне споживання житлово-комунальних послуг;

Г) жодної правильної відповіді.

32. Що таке концесія?

А) передача у власність майновий комплекс ряду житлово-комунальних підприємств;

Б) передача в довготермінову оренду на період від 5 до 30 років виключного права власності муніципалітету на майновий комплекс ряду житлово-комунальних підприємств;

В) безстрокова оренда житлово-комунального підприємства інвестором;

Г) жодної правильної відповіді.

33. Що є основною умовою концесії?

А) скорочення фінансування із поточного місцевого бюджету крупних інвестиційних проектів на підприємствах ЖКГ по їх модернізації і реконструкції, стимулювання притоку приватних інвестицій у місто та регіон;

Б) створення конкурентного середовища в управлінні муніципальними підприємствами ЖКГ;

В) зобов'язання концесіонера провести реконструкцію і модернізацію переданого в концесію муніципального підприємства;

Г) всі правильні відповіді.

34. В чому основні переваги використання механізму концесії ?

А) скорочення фінансування із поточного місцевого бюджету крупних інвестиційних проектів на підприємствах ЖКГ по їх модернізації і реконструкції, створення конкурентного

середовища в управлінні муніципальними підприємствами ЖКГ, стимулювання притоку приватних інвестицій у місто та регіон;

Б) зобов'язання концесіонера провести реконструкцію і модернізацію переданого в концесію муніципального підприємства;

В) суцільна інвентаризація заборгованості за видами житлово-комунальних послуг у розрізі кожного особового рахунка споживача, визначення реальності заборгованості відповідно до норм цивільного законодавства;

Г) жодної правильної відповіді.

35. В чому суть методу «витрати плюс»?

А) у встановленні ціни із змінами у витратах підприємства за даними базисного року;

Б) підприємство може компенсувати в тарифах витрати операційної діяльності, капітальні витрати і забезпечувати прибутковість акціонерного або інвестиційного капіталу;

В) дозволяє стимулювати водопостачальні підприємства максимізувати свої прибутки завдяки зменшенню витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією води;

Г) жодної правильної відповіді.

36. В чому суть методу встановлення граничного рівня доходів?

А) у встановленні ціни із змінами у витратах підприємства за даними базисного року;

Б) підприємство може компенсувати в тарифах витрати операційної діяльності, капітальні витрати і забезпечувати прибутковість акціонерного або інвестиційного капіталу;

В) дозволяє стимулювати водопостачальні підприємства максимізувати свої прибутки завдяки зменшенню витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією води;

Г) жодної правильної відповіді.

37. В чому суть методу корегування витрат?

А) у встановленні ціни із змінами у витратах підприємства за даними базисного року;

Б) підприємство може компенсувати в тарифах витрати операційної діяльності, капітальні витрати і забезпечувати прибутковість акціонерного або інвестиційного капіталу;

В) дозволяє стимулювати водопостачальні підприємства

максимізувати свої прибутки завдяки зменшенню витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією води;
Г) жодної правильної відповіді.

5. ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Задача 1

Розрахувати загальну потребу регіону в житловому фонді, додаткову потребу регіону в житловому фонді; фактичну забезпеченість житловою площею 1-ї людини на кінець базового періоду. Порівняти цей показник з середнім в Україні. Зробити висновки та пропозиції щодо підвищення рівня забезпеченості населення регіону житлом.

Вихідні дані:

1. Чисельність населення регіону в базовому періоді складає 1730 тис. чол.; в розрахунковому періоді передбачається її зростання на 1,16%.
2. Середній розмір сім'ї в базовому періоді склав 3,4 чол., в розрахунковому – передбачається його зростання на 2,85%.
3. На кінець базового періоду житловий фонд регіону досягнув 32103 тис.м², з яких на початок розрахункового періоду підлягає вибуттю 2,34% його загального розміру.
4. Норматив забезпеченості житловою площею одного міського жителя складає 21 м² і плюс 10,5 м² на кожному сім'ю.
5. Фактична забезпеченість 1-го жителя житловою площею в середньому по Україні складає 19,2 м².
6. В результаті капітального ремонту житловий фонд регіону у розрахунковому періоді збільшиться на 293,5 тис.м².

Розв'язок:

Чисельність населення регіону в розрахунковому періоді складе:

$$1730 + 1730 \cdot \frac{1,16}{100} = 1750 \text{ м}^2$$

Середній розмір сім'ї в розрахунковому періоді :

$$3,4 + 3,4 \cdot \frac{2,85}{100} = 3,5 \text{ чол.}$$

Кількість сімей в розрахунковому періоді:

$$\frac{1750000}{3,5} = 500 \text{ тис. сімей}$$

Житловий фонд в розрахунковому періоді:

$$32103 - 32103 \cdot \frac{2,34}{100} + 293,5 = 31645,3 \text{ тис. м}^2$$

Необхідний житловий фонд в розрахунковому періоді:

$$1750 \text{ тис. чол.} \cdot 21 \text{ м}^2 + 500 \text{ тис. сімей} \cdot 10,5 \text{ м}^2 = 42000 \text{ тис. м}^2$$

Додатково необхідний житловий фонд в розрахунковому періоді:

$$42000 - 31645,3 = 10354,7 \text{ тис. м}^2$$

Забезпеченість житловою площею населення регіону в базовому періоді:

$$\frac{32103}{1730} = 18,6 \text{ м}^2 / \text{чол.}$$

Задача 2

Проаналізувати можливість купівлі житла в кредит молодій сім'ї, враховуючи такі умови:

- сім'я складається з трьох осіб – двоє працюючих в промисловості та дитина;
- житлова площа в розрахунку на 1 людину повинна становити згідно Житлового кодексу - 21 м²;
- вартість 1 кв. м житла становить 6000 грн.;
- середня заробітна плата в промисловості 1500 грн.;

Вимоги банків:

- перший внесок 30 % від вартості житла;
- кредит банку - 20 років, ставка -10,9%;
- Графік погашення кредиту – ануїтет;
- Комісія за видачу готівки - 5 %;
- витрати на оформлення нерухомості та кредиту - 10 тис грн.

Розв'язок:

Згідно Житлового кодексу сім'ї з трьох чоловік необхідно забезпечити житловою площею з розрахунку 21 м² на чоловіка. Вартість трикімнатної квартири загальною площею 62 м² становить: 62·6000= 371 тисяч грн. Одноразово в момент

оформлення потрібно – 121,3 тис грн. (перший внесок + витрати на оформлення) та щомісяця вносити 2358,9 грн.

Максимальне значення відношення загальної суми усіх періодичних зобов'язань Позичальника до чистого сукупного доходу Позичальника за аналогічний період повинно становити не більше 50%.

Чистий дохід молодої сім'ї -3000 грн. на місяць. Згідно вимог ДІУ молода сім'я має витратити на обслуговування кредиту не більше 1500 грн. Однак крім вимог ДІУ є вимоги банків, які встановлюють витрати, які сім'я може направити на обслуговування кредиту, виходячи з законодавчо встановленого мінімального прожиткового мінімуму, який складає для сім'ї з трьох чоловік 1500 грн. на місяць (3·500грн). Тоді на обслуговування кредиту можна виділити не більше 700 грн. на місяць.

Висновки: Молода сім'я з середньостатистичними доходами не може виконати вимоги банку та Державної іпотечної установи щодо платоспроможності, оскільки щомісячний платіж за кредитом становить 2358,9 грн., а доходи для обслуговування такого платежу згідно вимог ДІУ мають становити не менше 4717,8 грн. Тобто, середньомісячна зарплата має становити 2500 грн.

Задача 3

Охарактеризувати стан та ефективність функціонування воднотранспортної мережі, необхідність інвестування коштів у цей сектор водного господарства, розрахувавши коефіцієнт втрати води при транспортуванні. Дані для розрахунку:

- обсяг забору води з різних джерел – 79563 т.м³,
- обсяг отриманої споживачем води – 52389 т.м³ .

Розв'язок:

$$K_{\text{втр}} = \frac{C_{\text{вод}}}{Z_{\text{вод}}}$$

де $Z_{\text{вод}}$ - обсяг забору води з різних джерел;

$C_{\text{вод}}$ - обсяг отриманої споживачем води;

$$K_{втр} = \frac{52389}{79563} = 0,66$$

Задача 4

Визначити фізичний знос житлового фонду, якщо: первісна вартість житлового фонду – 156 тис. грн., залишкова вартість житлового фонду – 111,6 тис. грн.

Розв'язок:

Фізичний знос визначається як:

$$I_{\Phi} = \frac{П - О}{П} \cdot 100$$

де $П$ і $О$ – первісна й залишкова вартість житлового фонду, тис. грн.

$$I_{\Phi} = \frac{156000 - 116000}{156000} \cdot 100 = 28,5 \%$$

Задача 5

Об'єкт соціальної сфери передається у комунальну власність.

Розрахувати необхідну суму дотації на переданий фонд, якщо:

- загальна передана площа становить 500 м²;
- балансова вартість переданого будинку – 1500000 грн.;
- вартість 1 м² житла – 3000 грн.;

Розв'язок:

1. *Визначається дохід від експлуатація переданого фонду:*

$$K_{вар.} = T \cdot П \cdot 12 = 3000 \cdot 500 \cdot 12 = 18 \text{ млн. грн.}$$

2. *Визначаються відрахування від доходу з експлуатації переданого фонду:*

$$В_{об.} = K_{вар.} \cdot 0,022 = 18000000 \cdot 0,022 = 396 \text{ тис. грн.}$$

3. *Нормативний рівень рентабельності від фактичних доходів:*

$$Рент. = K_{вар.} \cdot 0,15 = 18000000 \cdot 0,15 = 2700000 \text{ грн.}$$

4. *Визначаються фактичні витрати, пов'язані з утриманням переданого фонду:*

$$З_m = K_{вар.} + В_{об.} + Рент = 18000000 + 396000 + 2700000 = 21096000 \text{ грн.}$$

Визначаються дотації:

$$Д = З_m - K_{вар.} = 21096000 - 18000000 = 3096000 \text{ грн.}$$

Задача 6

Розрахувати коефіцієнт водозабору з водних об'єктів, якщо відомо, що об'єм води, забраної з окремого водного об'єкта - 25461 т.м³, об'єм підтверджених запасів вод у ньому 112035 т.м³.

Розв'язок:

$$K_{\text{забір}} = \frac{Z_{\text{вод}}}{3П_{\text{вод}}}$$

де $Z_{\text{вод}}$ - об'єм води, забраної з окремого водного об'єкта;
 $3П_{\text{вод}}$ - підтвержені запаси вод у ньому.

$$K_{\text{забір}} = \frac{25461}{112035} = 0.23$$

Задача 7

Визначити водоспоживання на одну людину, яке характеризує доступність та раціональність водоспоживання у певному регіоні чи країні використовуючи такі дані: об'єм забраної з усіх джерел води – 76943 т.м³, чисельність населення – 146289 чол.

Розв'язок:

Водоспоживання на одну людину – показник, який характеризує доступність та раціональність водоспоживання у певному регіоні чи країні. Розраховується шляхом співставлення об'єму забраної з усіх джерел вод ($Z_{\text{вод}}$) та чисельності населення країни ($ЧН$) за той же період:

$$B_{\text{на одну}} = \frac{Z_{\text{вод}}}{ЧН} \times 100\%$$

$$B_{\text{на одну}} = \frac{76943000}{146289} \cdot 100 = 52596,6 \text{ м}^3/\text{люд.}$$

Задача 8

Розрахувати водозабезпеченість регіону за такими даними:

- об'єм доступних водних ресурсів регіону – 178 т.м³ ;
- чисельність населення регіону – 250 тис. чол.

Розв'язок:

Водозабезпеченість ($B_{зб}$) держави визначається як відношення обсягу доступних (розвіданих і підтверджених) водних ресурсів ($BД$) країни до чисельності її населення ($ЧН$):

$$B_{зб} = \frac{BД}{ЧН} \times 100\%$$

$$B_{зб} = \frac{178000}{250000} \times 100 = 71.2 \text{ м}^3/\text{люд.}$$

Задача 9

Розрахувати тариф для споживачів електроенергії I та II класу на лютий, якщо відомо:

- середня закупівельна ціна електроенергії - 93,62 грн./МВт/год.

№	Фактор	січень	лютий
1	Економічний коефіцієнт нормативних технологічних витрат електроенергії: - 1 клас - 2 клас	7,41 13,02	7,19 12,85
2	Тариф на передачу електроенергії місцевими електромережами: - 1 клас - 2 клас	5,55 29,06	5,55 29,06
3	Тариф на постачання електроенергії: - 1 клас - 2 клас	2,15 2,15	7,61 7,61

Розв'язок:

Тариф для споживачів I класу:

$$T_1 = \frac{93,62}{1 - 0,719} + 5,55 + 2,15 = 108,6 \text{ грн./МВт/год.}$$

Тариф для споживачів 2 класу:

$$T_2 = \frac{93,62}{1 - 0,719} \cdot (1 - 0,1285) + 29,06 + 2,15 = 147 \text{ грн./МВт/год.}$$

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання успішності здобувача вищої освіти здійснюється а 100-бальною шкалою, яка розподіляється на дві складові:

- 1) 60 балів – поточна складова оцінювання;
- 2) 40 балів – модульна або підсумкова складова оцінювання.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Модульну або підсумкову (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульну) складову оцінювання організовано шляхом складання двох модульних контролів знань студентів. У випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом, результати складання таких модульних контролів зараховуються як підсумковий контроль. Перескладати модульний контроль не дозволяється. Якщо здобувач (у випадку коли дисципліна закінчується екзаменом) із можливих 60 балів поточної складової оцінювання та 40 балів модульної або підсумкової складової оцінювання впродовж семестру набрав певну кількість балів (не менше 60) і такий результат його задовольняє, то набрана сума балів і є підсумковим результатом успішного складання екзамену. Якщо студента не задовольняє набрана кількість балів, то він повинен скласти підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (у межах 40 балів), при цьому усі набрані впродовж семестру бали модульних контролів анулюються, тобто результати складання підсумкового контролю знань додаватимуться до раніше набраних балів поточної складової оцінювання (у межах 60). Здобувач вищої освіти має право взагалі не складати модульні контрольні тести впродовж семестру, а відразу планувати складати підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (тільки у випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом).

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій та практичних занять.

Форми поточного контролю:

- перевірка підготовлених здобувачами презентацій за темами навчальної дисципліни, узгодженими з викладачем;
- перевірка домашніх завдань;
- тестова перевірка знань студентів;
- модульний контроль;

- інші форми.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Данилишин Б.М., Хвесик М.А., Корецький М.Х. Механізми розвитку житлово-комунального господарства: системи управління, ціноутворення, підготовки кадрів: Монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. 351 с.
2. Драган І.О. Модернізація житлово-комунального господарства в Україні: теорія, методологія, практика державного управління. Донецьк : ЮГО-Восток, 2010. 401 с.
3. Енергоефективність в Україні: на шляху до реформ. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/07/Energoefektivnist-v-Ukrayini-na-shlyahu-do-reform.pdf>.
4. Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності на 2019-2030 роки. URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf>.
5. Лисов І.В. Державна житлова політика України та її регіонів. Донецьк : ЮГО-Восток, 2012. 400 с.
6. Манцевич Ю.М. Житло: проблеми та перспективи. К.: Знання, 2008. 338 с.

Допоміжна

7. Антонова С.Є. Житлове господарство як важлива галузь соціально-економічного розвитку. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: Зб. наук. пр. Випуск 4 (40).Ч.2. Рівне: НУВГП, 2007. С. 3-8.
8. Антонова С.Є. Забезпечення населення житлом: реалії сьогодення. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: зб. наук. пр. Випуск 4 (44).Ч.5. Рівне: НУВГП, 2008. С.582-589.
9. Антонова С.Є. Оцінка доступності послуг водопостачання. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: зб. наук. пр. Випуск 4 (48).Ч.2. Рівне: НУВГП, 2009. С.50-56.
10. Антонова С.Є. Удосконалення тарифу на послуги централізованого водопостачання. Електронне наукове фахове

видання «Ефективна економіка». 2011. №2.

11. Антонова С.Є. Соціально-економічна та екологічна сутність водозабезпечення міського населення. Регіональна бізнес-економіка та управління: науковий, виробничо-практичний журнал. Вінниця: Вінницький фінансово-економічний університет. 2011. № 1 (29). С.123 -131.

12. Антонова С.Є. Вплив стану мереж водопостачання та водовідведення на водозабезпечення населення. Науково-технічний часопис „Водне господарство України”. 2010 р. № 6. С.27-30.

13. Антонова С.Є. Аналіз стану водозабезпечення населення в місті Рівне. Проблеми раціонального використання соціально-економічного і природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП. 2010 р. Випуск 16. Ч. 3. С.556 -564.

14. Антонова С.Є. Методичний підхід до комплексної оцінки рівня витратності водозабезпечення населення. Проблеми раціонального використання соціально-економічного і природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП. 2010. Випуск 16. Ч.4. С.325 -334.

15. Антонова С.Є. Організаційно-економічні засади водозабезпечення населення. Схід: аналітично-інформаційний журнал. Донецьк. №7(107) листопад-грудень 2010 р. С. 3 - 8.

16. Антонова С.Є. Житлове проблема: сучасний стан та досвід вирішення. Коммунальное хозяйство городов: науково-технічний збірник, м. Харків. 2008 р. Випуск 82. С. 188-192.

17. Антонова С.Є. Актуальні проблеми водопостачання населення. Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ, 06-09 жовтня 2009 р. С. 57-59.

18. Антонова С.Є. Формування стратегії раціонального водокористування. Екологічні проблеми природокористування та ефективне енергозбереження: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, 27-29 квітня 2010 р. м. Київ: зб. тез доп./ редкол.: А.М.Тугай та ін. К.: КНУБА,2010. С. 69 -71.

19. Антонова С.Є. Запровадження дуплексної системи водопостачання міського населення. Розвиток країн в умовах глобалізації: технологічні, економічні, соціальні та екологічні проблеми: матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет конф., 15-16 березня 2012 року. Ч.1. Тернопіль: Крок, 2012. 269 с.
20. Антонова С.Є., Валюх А.М., Якимчук А.Ю. Оцінювання ефективності управління розвитком водо забезпечення населення як один із пріоритетних напрямків регіонального розвитку. Науковий Вісник Академії Муніципального Управління: Зб. наук. пр. Вип. 1. К.: АМУ, 2013. С. 331-337.
21. Антонова С.Є. Розвиток державно-приватних відносин в сфері водозабезпечення населення. Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління»: Зб. наук. праць. К.: ВПЦ АМУ, 2013. Вип. 4. С. 71-77.
22. Антонова С.Є. Організаційно-правове забезпечення в сфері державного управління водозабезпеченням населення Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2014. №5
23. Антонова С.Є. Реалізація державної молодіжної житлової політики на місцевому рівні Стратегія і тактика державного управління: зб. Наук. пр. 2014. №1. с. 111-115.
24. Антонова С.Є., Вострікова Н.В. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень при державному управлінні водогосподарським комплексом України Стратегія і тактика державного управління: зб. Наук. пр.. 2014. №2. с. 49-55.
25. Антонова С.Є. Проблеми реалізації державної житлової політики на регіональному рівні. International Journal of New Economics and Social Sciences . 2015. №1(1). с. 183-190.
26. Антонова С.Є. Оцінка сучасного стану діяльності підприємств ЖКГ Рівненщини. Вісник НУВГП: зб. наук. пр. Рівне: НУВГП,, 2016. Вип.4 (76) . С.14-24.
27. Антонова С.Є. Реалізація державної політики в сфері дотримання норм та стандартів в будівельній галузі Рівненщини. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 7 травня 2020 р.): у 10 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 9. 64 с. С.22-24.

28. Базарна О. В. Житлово-комунальне господарство регіону як об'єкт публічного управління. Економіка та держава. 2019. № 4. С. 97–105. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.4.97](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.4.97).
29. Белінський Ю. Методи впливу держави на ринок житла: завдання для розробки житлової політики в Україні. Економіка України. 1998. №7. С. 54-60.
30. Бриль П.О. Досвід республіки Польща в удосконаленні публічного управління сферою житлово комунального господарства. Матеріали ХХ Всеукраїнської науковопрактичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених "Дні Науки ФСП" (2021 квітня 2017 р., м. Київ) / Укладачі: А. А. Мельниченко, В.А. Прищеп, Є.А. Клейно. К.: ТОВ НВП "Інтерсервіс", 2017. 212 с. С. 161–162.
31. Енергосервісні контракти. Можливості та перспективи в Україні. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/07/Energoservisni-kontrakti-mozhливosti-ta-perspektivi-v-Ukrayini.pdf>.
32. Кайлюк Є. М., Браташ М. А. Дослідження досвіду управління житловим фондом в різних країнах світу. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. 2013. № 3. С. 67—81.
33. Куспляк Г., Куспляк І. Зарубіжний досвід застосування механізмів управління в капітальному будівництві. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2019. № 25. URL: <http://taais.oridu.odessa.ua/article/view/184832/184463>.
34. Кравченко В.І., Паливода К.В. Фінансування будівництва житла. К. 2006. 254 с.
35. Караученко О. Інформаційне забезпечення ЖКГ України. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58539.doc.htm.
36. Полуянов В.П. Інформаційне забезпечення ЖКГ. Житлово-комунальне господарство України. URL: <http://jkd.com.ua/ukr/new.php>.
37. Ровенчак Г. Тарифна політика – один із напрямів реформування галузі ЖКГ. URL: file:///C:/Users/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/Stmkb_2013_1_25.pdf.

38. Саранюк А. Ю. Ефективність тарифної політики на підприємствах житлово-комунального господарства. Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль : Видавничополіграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. Том 21. № 2. С. 192-199. ISSN 1993-0259.

39. Сахаєв В.Г. ЖКГ працює на людину. Міське господарство України. 2001 р. №2. С. 12-15.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find> (дата звернення 09.02.2021).

2/ Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

2. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення 08.02.2021).

3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 06.02.2021).

4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 09.02.2021).

5. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua> (дата звернення 09.02.2021).

6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення 06.02.2021).

7. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/> (дата звернення 09.02.2021).

8. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. №2866-III (в редакції від 16 жовтня 2012 року N5459-VI). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14> (дата звернення 09.02.2021).

9. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. №2482-XII, редакція від 8 вересня 2011

року N3716-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2482-12> (дата звернення 04.02.2021).

10. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від № 2189-VIII від 09.11.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/417-19> (дата звернення 09.02.2021).

11. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 р. (в редакції від 9 листопада 2017 року). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> (дата звернення 09.02.2021).

12. Порядок державної реєстрації об'єднань співвласників багатоквартирного будинку №1521, затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про реалізацію Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 11.10.2002 р. №1521. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1521-2002-%D0%BF> (дата звернення 06.02.2021).

13. Про затвердження Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій: Постанова Кабінету Міністрів N529 від 20 травня 2009 р., в редакції від 1 червня 2011 року згідно постанови КМУ N869. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/529-2009-%D0%BF> (дата звернення 09.02.2021).

14. Про затвердження Типового статуту об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та Типового договору відносин власників житлових і нежитлових приміщень та управителя: Наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 27 серпня 2003 року N141 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1155-03> (дата звернення 06.02.2021).

15. Про затвердження Правил управління будинком, спорудою, житловим комплексом або комплексом будинків і споруд: Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 02.02.2009 р. №13. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-09> (дата звернення 09.02.2021).

163. Про затвердження Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг у житловому фонді: Наказ Міністерства з

- питань житлово-комунального господарства України від 25.04.2005 р. №60. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0541-05> (дата звернення 09.02.2021).
17. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення 05.02.2021)
18. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>.
19. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php (дата звернення 09.02.2021).
20. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/>.